

GRUPUL DE LUCRU ECONOMIE,
FINANȚE ȘI MEDIU ANTREPRENORIAL

Comentarii la Strategia de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural din Moldova pe 2014 - 2020

INTERVENȚIE DE POLITICI. COMENTARIU ECONOMIC NR. 143

Acest material/publicație este realizat de Grupul de lucru „Economie, Finanțe și Mediu Antreprenorial” din cadrul Consiliului Național de Participare cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei prin intermediul [Agenției Suedeze pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională](#) (Sida) și [Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA](#) precum și cu suportul fundației Open Society Institute. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Fundației Est-Europene, Guvernului Suediei, Sida, al Ministerului Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA, sau al fundației Open Society Institute.

Este general recunoscută importanța spațiului rural și a agriculturii pentru dezvoltarea Republicii Moldova. Însă, până în prezent nu s-a reușit formarea unei viziuni strategice clare privind dezvoltarea acestuia, care să fie asumată politic și implementată riguros. Una din principale probleme a documentelor de acest gen este echilibrarea sau armonizarea obiectivelor sectoriale cu cele ce țin de dezvoltarea localităților rurale. În acest sens, Strategia prezentată trebuie să elimine riscurile transformării acesteia dintr-o strategie complexă a spațiului rural, care evident se bazează pe creșterea veniturilor din agricultură, în una pur sectorială, a sectorului agricol.

Strategia de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural din Moldova este unul din cele mai importante documente strategice ale țării. Pe parcursul a mai multor ani noi am continuat să tratăm agricultura ruptă de dezvoltarea spațiului rural, considerând-o ca un „obișnuit” sector economic, chiar dacă se menționa importanța sporită a acesteia pentru țară. Din acest punct de vedere abordarea integrată a prezentei Strategii este un pas important înainte. În continuare, fără a menționa multitudinea laturilor pozitive indiscutabile ale Strategiei ne vom referi la unele subiecte care din punctul nostru de vedere nu sunt suficient de bine dezvoltate sau care țin de abordările de principiu, care nu asigură cheltuirea banilor publici pentru sporirea beneficiilor colective.

Partea de analiză a situației curente

În Strategie este prezentată în detalii analiza situației actuale, care scoate la iveală principalele probleme cu care se confruntă agricultura și spațiul rural. La cele menționate în Strategie noi am dori să adăugăm următoarele:

1. Analiza indicilor prețurilor la inputuri, arată de fapt o creștere foarte rapidă în 2007-2008 și 2010 care nu se poate explica numai prin creșterea inputurilor pe piața internațională. În acest sens o concluzie sau cel puțin o ipoteză pentru a explica acest fenomen este piața cartelizată la inputuri din Moldova. Astfel, Strategia trebuie să conțină activități în vederea eradicării acestui fenomen sau împiedicarea dezvoltării acestuia;
2. În analiza SWOT la punctul 2 nu există referire la funcționarea pieței inputurilor nici ca punct slab nici ca amenințare;
3. Nu se regăsește o analiză a pieței terenurilor agricole, aceasta fiind una din constrângerile actuale și riscurile potențiale ce țin de dezvoltarea spațiului rural;
4. Afirmația în SWOT (tabelul 6) „Alimentare cu apă din abundență” la puncte tari, nu este clar de unde a rezultat. Mai corect probabil ar fi existența surselor de apă, însă acestea nu sunt în abundență;
5. Nu este clară sintagma „Atitudine pozitivă față de antreprenorii mici” (Tabelul 10. Puncte tari) la cine se referă, la APL, Guvern, procesatori (intermediari) sau consumatori finali
6. În analiza SWOT referitor la spațiul rural (tabelul 10) la punctele slabe este de dorit de introdus „spiritul antreprenorial slab al populației din spațiul rural”;
7. De asemenea un alt punct slab din SWOT referitor la spațiul rural, care nu a fost menționat este „lipsa unei viziuni Guvernamentale corespunzătoare Republicii Moldova de dezvoltare a spațiului rural”.

Viziunea și Scopul

Viziunea și Scopul Strategiei sunt formulate în corespundere cu analiza prezentată, răspunzând la problemele și constrângerile depistate. De asemenea, acestea clar sugerează ideea că sporirea competitivității sectorului agrar nu este un scop în sine, ci servește pentru „a îmbunătăți calitatea vieții și a muncii în mediul rural”. Prin urmare, este foarte important ca obiectivele și activitățile formulate în Strategie să conducă la realizarea acestora.

Prioritățile și Măsurile

Motivul pentru care cetățenii acestei țări ar fi gata să acorde din impozitele lor subvenții în agricultură ar fi în primul rând pentru susținerea creării locurilor de muncă (desigur prin crearea afacerilor competitive) pentru concetățenii noștri din spațiul rural, pentru a avea acces la produse alimentare sănătoase, pentru păstrarea tradițiilor și modului de trai din spațiul rural. Din acest punct de vedere Strategia prin prioritățile și măsurile definite nu este suficient de bine accentuată pe realizarea acestor obiective.

În Strategie practic lipsesc indicatorii măsurabili de outcome care urmează să fie atinși, accentul fiind pus pe realizarea unor rezultate de output și rezultate operaționale, menționate în capitolul de evaluare și monitorizare. Lipsa expresă a obiectivelor măsurabili în strategie lasă impresia ca Strategia este mai mult un document al acțiunilor, și nu de atingere a Scopului. Astfel, nu este clar ce se va realiza prin Strategie referitor la populația ocupată și crearea locurilor de muncă în spațiul rural, nivelul de venituri în spațiul rural, ocuparea tinerilor, afaceri de fermier al tinerilor, indicatorii ce caracterizează natura sănătoasă a produselor (cu efect Sănătatea populației) etc.

Cea mai confuză prioritate, este Prioritatea 3 ”Îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale”, care va fi implementată prin 3 Măsuri:

- *Sporirea investițiilor în infrastructura fizică și de servicii din mediul rural;*
- *Creșterea oportunităților de ocupare a forței de muncă în domeniul non-agricol și sporirea veniturilor în mediul rural;*
- *Stimularea implicării comunității locale în dezvoltarea rurală.*

Astfel se creează impresia că aceste trei măsuri sunt cele care decisiv duc la ”Îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale”. De fapt, din punctul nostru de vedere, la îmbunătățirea nivelului de trai în spațiul rural în cea mai mare parte contribuie măsurile din Prioritățile 1 și 2. Astfel, considerăm că definirea acestei priorități nu este adecvată nici măsurilor stipulate și nici în contextul strategic definit. Această confuzie este cauzată de faptul că enunțul acestei priorități este foarte aproape (dacă nu coincide) cu scopul strategiei. De asemenea, lipsește o claritate privind cine sunt beneficiarii și implementatorii acestei priorități. De sistemele de aprovizionare de apă se ocupă un șir de instituții, Ministerul Finanțelor, Fondul Ecologic, Agenția de dezvoltare regională și Autoritățile Publice Locale. Dacă la cele menționate mai venim și cu AIPA și Ministerul Agriculturii cred că avem o problemă.

Similar este și cu afacerile non-agricole. Măsurile privind dezvoltarea afacerilor în spațiul rural trebuie să rămână dezvoltarea spațiului rural prin prisma activităților agricole, inclusiv silvice și piscicole, procesării materiei prime agricole și agroturismului.

Concluzie

Considerăm că analiza situației curente prezentate în Strategie este una comprehensivă, însă la elaborarea componentelor strategice nu s-a valorificat pe deplin. Principalele direcții de îmbunătățire a Strategiei trebuie să vină pe clarificarea priorității ce ține de îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale și a activităților stipulate în cadrul acesteia. Realizarea rolului integrator privind dezvoltarea spațiului rural al prezentei Strategii nu trebuie să fie prin preluarea unor activități (cum ar fi dezvoltarea infrastructura, etc) de la alte instituții, ci în primul rând prin politicile agricole care să asigure venituri pentru un număr cât mai mare de populație, în același timp sporind competitivitatea afacerilor agricole. De asemenea, este necesar de precizat mai bine obiectivele acestei Strategii, prin formularea unor indicatori măsurabili.